

บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ

สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

BUDDHISTS ROLES IN SUPPORTING BUDDHISM PAKSE DISTRICT

LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

พระวิละวอน วิรปญโญ (สีสะหวาด)**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว” โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล 2) เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว 3) เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว วิทยานิพนธ์นี้ ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผลของการวิจัย, ผลของการวิจัยพบว่า พุทธบริษัทได้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยถือเอาพระธรรมวินัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัด, พุทธบริษัทในเมืองปากเซ ได้ช่วยกันทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามหน้าที่ของตนที่ได้ถูกมอบหมาย และตามธรรมนูญปกครองสงฆ์บัญญัติไว้ ซึ่งประกอบด้วย กรรมาธิการปกครองสงฆ์มีหน้าที่ในการดูแลพระสงฆ์ กรรมาธิการศึกษาสงฆ์มีหน้าที่ในการสนับสนุนการศึกษา กรรมาธิการเผยแผ่ศีลธรรมและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานมีหน้าที่ในการเผยแผ่พระธรรมคำสอน อีตครองประเพณี วัฒนธรรม และกรรมาธิการสาธารณูปการมีหน้าที่ในการก่อสร้าง ปฏิสังขรณ์ และทะนุบำรุงศาสนสถาน, พุทธบริษัทในเมืองปากเซ มีบทบาทในการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามหลักของพระธรรมวินัย ตามนโยบายของธรรมนูญปกครองสงฆ์ ตลอดถึงวัฒนธรรมอีตครองประเพณี ด้วยการสร้าง การส่งเสริม การสนับสนุน การรักษา

**พระวิละวอน วิรปญโญ (สีสะหวาด), วิทยานิพนธ์เรื่องบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว, บัณฑิตวิทยาลัย ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, Email : vilapunyo@gmail.com

การคุ้มครอง การศึกษา การบูรณปฏิสังขรณ์ต่อพุทธปฏิมา ศาสนาธรรม ศาสนาสถาน ศาสนิก และ ศาสนาพิธี

คำสำคัญ: บทบาทของพุทธบริษัท, หนองบัวลำภู, เมืองปากเซ

Abstract

This thesis has 3 objectives: 1) to study the role of Buddhists for Buddhism conservation as appearing in Tipitaka 2) to study the role of Buddhists for Buddhism conservation in Pakse city, Lao People's Democratic Republic and 3) to study the way of Buddhism conservation of the Buddhists in Pakse city, Lao People's Democratic Republic. The data for this thesis was searched and collected from related documents and researches, and from interviewing target group then it was brought to the analysis and conclusion for the result of research.

The result of research was found that:

The Buddhists have conserved Buddhism following The Buddha's teachings by the way the Buddha himself had practiced as an example, then monks and laymen had practiced the same way. Later, the Buddha had preached Dhamma for being the way of liberality, the way of practice, and the way of life to provide knowledge for monks. Later, the monks adapted and propagated that knowledge to laymen as well as cultivated them to have a faith in Buddhism. Then Monks and laymen themselves had conserved Buddhism, for example, the monks strictly practiced discourse and discipline, studied deeply Dhamma, adapted them to teach laypeople to understand and follow as they did. The Buddhist monks had trained lay followers to abstain from evil, to have unity, compassion, generosity, sharing, and to understand unwholesome, wholesome, advantage, and disadvantage. Meanwhile, laypeople should train themselves to be a

good person, aware to perform merit for achieving happiness. In addition, they should take care and support the monks by offering the four necessities of life. As the reason, the Buddhism has been maintained with stability and prosperity until the present time.

The Buddhists in Pakse city had done their individual duties to conserve and maintain the Buddhism. For example, the monks, as the Lao Buddhism associated organization, have gradually taken their own responsible duties assigned and laid down by The Sangha Constitution. It consists of The Sangha Governance Committees who have a duty to rule the Sangha, The Sangha Educational Committees who have a duty to support education, The Committees Of Morality and meditation propagation who have a duty to propagate the Dhamma, local traditions and cultures, and The Public Assistance Committees who have a duty to manage monastery constructions, reconstructions, and conservation of religious places. Besides four committees, all monks in Pakse city have also conserved Buddhism in other ways as well. In other hand, laypeople have preserved Buddhism with fully perfect faith in Triple Gem, and have followed the Buddha's teachings. For the way of life, they applied the belief in Buddhism to work and to help society in several ways. They have maintained Buddhism by giving supports to the Buddhist monks; such as, offering them four necessities of life e.g. robes, foods, monastery buiding and medicines

The Buddhists in Pakse city have encouraged Buddhism according to discourse and discipline, the Sangha institutional policy, and good local customs and cultures which Pakse's people have strictly practiced for long time. Lao Buddhism Associated Organization has a policy to promote the governance suitable for modern society, to have schools for monks and novices to study inside the country and to support them for education abroad, to enhance the monks to propagate discourse and discipline by

both the original and modern applied ways, Especially, the way of Dhamma propagation through television, radio, and social network. In another way, laypeople are usually the supporters for the monks to help them do their duties comfortably.

Keyword : Buddhists Roles, Supporting, Pakse District.

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้ดำรงคงอยู่ตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนมาถึงทุกวันนี้ได้ ก็ด้วยพุทธบริษัท อันได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือ แบ่งเป็น 2 คือ บรรพชิต (นักบวช) กับคฤหัสถ์ (ผู้ครองเรือน) ได้เอาใจใส่ทำนุบำรุง โดยประกอบกับความศรัทธาอันแรงกล้าของพุทธบริษัท และ ทุกบริษัทนั้นยังมีความเคารพในพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ดังพุทธพจน์ว่า “เมื่อตถาคต ปรินิพพาน ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในพระธรรมวินัย ยังมีความเคารพยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในกันและกัน นี้แล เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พระสัทธรรม ตั้งมั่นอยู่ได้นาน”(อง.ปญจก. (ไทย) 22/201/343-344.)

พุทธบริษัททุกหมู่เหล่า ต่างเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาด้วยกัน “พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้วว่า พุทธบริษัททั้ง 4 ไม่ใช่แต่ฝ่ายใดฝ่ายเดียว แต่มีทั้งพระสงฆ์และญาติโยม อุบาสก อุบาสิกา หรือ บรรพชิต และคฤหัสถ์ทั้งหมดนี้เป็นเจ้าของพระพุทธศาสนา เรามีสิทธิเท่ากัน”(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2545 :50.) และมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเอื้อเพื่อ เอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการจะต้องทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ก่อนที่พระพุทธองค์จะดับขันธปรินิพพาน พระศาสดาทรงตรัสกับพระอานนท์ว่า “ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไปก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย”(ที.ม. (ไทย) 10/216/164.)“อันนี้ก็ถือว่าพระพุทธเจ้าตรัสถึงมาตรฐานสัจธรรมในพระพุทธศาสนาว่า เมื่อพระองค์นิพพานแล้ว ก็ให้ถือว่าพระธรรมวินัยนี้เป็นศาสดา” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2536: 18.) ดังนั้น หน้าที่ที่สำคัญที่สุด ของชาวพุทธ คือ การรักษาพระธรรมวินัยไว้ให้มั่นคง นั่นเอง

นับตั้งแต่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานในประเทศลาว ประชาชนลาวได้ยอมรับนับถือ และพร้อมเพรียงกันปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยการเลิكنับถือผีฟ้าผีแถนทรงเจ้าเข้าผีและการบูชาเทพต่างๆหันมานับถือพุทธศาสนาแทน จนทำให้พระพุทธศาสนามี

ความเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา ถึงแม้ว่าในบางครั้งพระพุทธศาสนา จะถูกสงครามรุกรานทำให้พุทธศาสนาในลาวเสื่อมโทรมลงไปบ้าง แต่เนื่องจากประชาชนลาวซึ่งมีความศรัทธาหนักแน่นในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ได้ช่วยกันบำรุงรักษาพระศาสนาให้มั่นคงอยู่จนมาถึงปัจจุบัน เมื่อประเทศลาวได้รับเอกราชแล้ว ทางเราก็ได้ร่วมมือกับประชาชนดำเนินการฟื้นฟูทำนุบำรุงพระศาสนาอย่างเต็มที่ (พระอาจารย์ คำธิง อ.หม่มมิทะมุณี, 2010: 229.) และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการทำนุบำรุงพุทธศาสนาให้มั่นคงและเจริญรุ่งเรือง ก็คือ พระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้นำในแต่ละยุคสมัยได้มีศรัทธาอันแรงกล้าต่อพุทธศาสนาเป็นอย่างดี จะเห็นได้จากเอกสารที่บันทึกไว้ในปี พ.ศ 2464 พระเจ้าวรวงศาธรรมิกราช ได้พามเหสีและลูกจำนวนหนึ่งขึ้นไปไหว้พระบาง ที่นครเชียงทอง “หลวงพระบาง” และก่อนหน้านั้นใน พ.ศ 2093 สมัยเจ้าไชยเชษฐาธิราช ขึ้นครองราชย์แทนพระราชบิดา พระองค์ได้สานต่อเจตนารมณ์ของพระบิดา เป็นผู้ที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระองค์ได้สร้างวัดวาอาราม สร้างพระพุทธรูป และพระธาตุเจดีย์มากมาย เพื่อให้เป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชน จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความรุ่งเรืองพอสมควร พระองค์ได้มอบนครเชียงทองให้พระสงฆ์เป็นผู้รักษาพร้อมด้วยพระบาง(พระอุดมศักดิ์ ปัญญาโร (แก้วพันธวัช), 2556:1.)

สำหรับเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก เมื่อพระพุทธศาสนาได้เข้ามาตั้งหลักปักฐานอย่างแนบแน่นพวกเขาก็ได้ยึดหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต จนกระทั่งทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญงอกงามไปตามลำดับ นับตั้งแต่พระเจ้าฟ้างุ้มได้นำเอาพระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ ในดินแดนอาณาจักรลาวล้านช้างในราวปี พ.ศ. 1896 ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนเป็นไปอย่างใกล้ชิดและมั่นคงตลอดมา ความสัมพันธ์อันมั่นคงนี้ ได้ขยายตัวต่อวิถีชีวิตของคนลาวเป็นอย่างมากทั้งในวัดและหมู่บ้านนั้น ๆ เพราะว่าวัดเป็นที่พักผ่อนใจ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม และการประชุมตลอดจนประเพณีต่าง ๆ พระสงฆ์มีบทบาทเป็นที่พึ่งทางใจของญาติโยม จากนั้น พระพุทธศาสนาก็มีการพัฒนาไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยามเมื่อประเทศประสบกับปัญหาทางการเมือง พุทธบริษัททั้งหลายก็ไม่ได้นิ่งนอนใจได้ช่วยกันทะนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้รอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งหลายได้ ด้วยเหตุว่า พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันสำคัญที่สุด เป็นที่พึ่งที่ระลึกของพ่อแม่ประชาชน คือพระพุทธศาสนามีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนและผลิต บัณฑิต ปัญญาชน พระสงฆ์ได้รับการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การเผยแผ่ศีลธรรม จริยธรรม สาธารณูปการ และสาธารณสุข”(สมศักดิ์ ปิยธมโม (อินทะเสน), 2556: ก)

เมื่อภิกษุปฏิบัติดีชาวบ้านย่อมเลื่อมใสศรัทธาและปฏิบัติตาม แต่หากเกิดปัญหาในหมู่สงฆ์ขึ้นมาจนไม่อาจเป็นตัวอย่างที่ดีต่อชาวบ้านได้เมื่อนั้นชาวบ้านย่อมไม่นับถือคำสอนของพุทธศาสนา ดังนั้นสถาบันสงฆ์จึงมีความสำคัญต่อสังคมด้านการนำพาสังคมไปสู่วิถีชีวิตที่ดีงามทั้งด้านวัตถุ จิตใจ กล่าวได้ว่าสถาบันสงฆ์เป็นผู้นำด้วยการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนา ดังนั้น พุทธบริษัท

จึงควรช่วยกันปกป้องพุทธศาสนาเพื่อไม่ให้ความเสื่อมเกิดขึ้น(พระธรรมยุทธ์ ขนติธโร (ภูมิธเนศ),2554: 1.) เพราะการทำหน้าที่ต่อกันไม่ถูกต้องระหว่างพุทธบริษัททั้งสองฝ่ายคือฝ่ายบรรพชิต และคฤหัสถ์นั้นจะทำให้เป็นเหตุนำมาซึ่งความวุ่นวายก่อให้เกิดความเสื่อมคลายศรัทธาและจะนำไปสู่ความแตกแยกในหมู่คณะ”(พุทธทาสภิกขุ,ไม่ปรากฏ พ.ศ. : 8.) เมื่อประเทศชาติก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์มีหลายสิ่งหลายอย่างที่แทรกซ้อนเข้ามาในพุทธศาสนา เช่น เรื่องของการทะนุบำรุงที่คลาดเคลื่อนไม่เหมาะสมโดยการให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกมากเกินไป ทำให้การบำรุงที่ผิดนี้มีได้ส่งผลเสียหายแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์เท่านั้น กลับส่งผลเป็นส่วนหนึ่งของการทำลายพระพุทธศาสนาทางอ้อม(ทองบะถมบะจำปี, 2013 : 1.) ทำให้พุทธบริษัทในปัจจุบันต่างประพฤติดิฉัตรธรรมวินัยและกฎระเบียบบ้านเมือง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม มักกระทำตามอัตวิสัยของตน อันเป็นสาเหตุให้เสื่อมเสียภาพพจน์ของพุทธศาสนา จึงควรจะปรับเปลี่ยนวิธีการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาที่คลาดเคลื่อนไปให้ถูกต้อง(เว็บบอร์ด วัณ , 9)

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะเป็นประโยชน์ในการที่จะทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในปัจจุบัน และ อนาคตให้พุทธศาสนาได้เคียงคู่กับคนลาวตลอดไป ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในพุทธบริษัท ผู้วิจัยตระหนักอยู่เสมอว่า หากมีการกิจอันใดในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ดำรงคงอยู่คู่ชาติลาวสืบไป แม้จะเป็นกำลังเพียงน้อยนิด ก็จะไม่แน่วแน่ทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ให้สมกับเป็นพุทธบริษัทของพระพุทธองค์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล
- 2.2 เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
- 2.3 เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ แขวง จำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

3. ปัญหาที่ต้องการทราบ

- 3.1 บทบาทการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสมัยพุทธกาลเป็นอย่างไร
- 3.2 บทบาทการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นมาอย่างไร
- 3.3 บทบาทของพุทธบริษัทในการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นอย่างไร

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยและบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4.2 ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.3 การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interviews) โดยสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 30 รูป / คน ได้แก่ (1) กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 10 รูป, (2) กลุ่มอุบาสก จำนวน 10 คน, (3) กลุ่มอุบาสิกา จำนวน 10 คน, ที่อยู่ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดตามวัตถุประสงค์

4.5 เรียบเรียง และสรุปผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะ

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล

บทบาทของภิกษุ ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีหลายรูปแบบแตกต่างกัน ดังนี้ พระสารีบุตรเถระ ทรงได้รับตำแหน่งเป็นอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเลิศกว่าพระภิกษุทั้งปวงในด้านผู้มีสติปัญญามาก เป็น "ธรรมเสนาบดี" คู่กับพระพุทธเจ้าที่เป็น "ธรรมราชา" และเป็นผู้มีความกตัญญูต่อเวที พระมหาโมคคัลลานเถระ เป็นพระภิกษุอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า และเป็นเอตทัคคะในด้านผู้มีฤทธิ์มาก พระมหากัสสปะ ได้รับยกย่องและให้ถือเป็นแบบอย่างในด้านผู้ทรงอุทิศ และสรรเสริญคุณแห่งอุถงค์ และภายหลังที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน ท่านได้เป็นประธานในการสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมวินัยครั้งที่ 1 พระอานนท์ ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศกว่าพระภิกษุสาวกทั้งหลาย 5 ประการ คือ เป็นพหูสูต มีสติ มีคต มีมติ และเป็นผู้ถืออุปัฏฐาก และพระอุบาลีเถระ เป็นผู้ทรงจำพระวินัยอย่างแม่นยำ ทำให้เมื่อหลังพุทธปรินิพพาน ท่านจึงได้รับตำแหน่งให้เป็นผู้วิสัชนาพระวินัย

บทบาทของภิกษุณี ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีหลายรูปแบบแตกต่างกัน เช่น พระมหาปชาบดีเถรี เป็นผู้ชวนชายให้ภิกษุณีได้บวชในพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยกันเผยแผ่พระธรรมคำสอนและเป็นแบบอย่างในการถวายของให้แก่สงฆ์ พระนางเขมาเถรี เป็นภิกษุณีผู้เลิศทางมีปัญญามาก พระพุทธเจ้าทรงยกย่องท่านเป็นอัครสาวิกาเบื้องขวา และมีความสามารถในการแสดงธรรมได้วิจิตรพิสดาร พระกัศิโคตรมีเถรี ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะทางด้านทรงจีวรเศร้าหมอง เป็นผู้ถืออุถงค์วัตรเคร่งครัด และมีความเป็นอยู่เรียบง่าย พระธัมมทินนาเถรี เป็นผู้มีความรู้ ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายในฝ่าย ผู้เป็นธรรม

กถึก และพระปฎาจารย์เถรี ได้รับตำแหน่งผู้ทรงพระวินัย คือ ผู้ที่มีความรอบรู้ แม่นยำ และ เข้าใจในพระวินัย ต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้น

บทบาทของอุบาสก ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เช่น ท่านอนาถ บิณฑิกเศรษฐี เป็นผู้ที่มีศรัทธาตั้งมั่นต่อพระรัตนตรัย สร้างวัด และถวายทานเป็นประจำทุกวัน พระเจ้าพิม พิสารเป็นกษัตริย์ผู้ทรงธรรม ทรงทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยปัจจัย 4 ตลอดชีพและชวนชวายุประชาชน ของพระองค์ให้ได้ฟังธรรม พระเจ้าปเสนทิโกศลเป็นผู้ทรงธรรม เป็นผู้ให้อามิสทานและเป็นผู้เคร่งครัดต่อพระ ธรรมวินัย หมอชีวกโกมารภัจ เป็นแพทย์ประจำพระผู้มีพระภาคพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ท่านได้สร้างวัดถวาย และ ห้ามบุคคลที่เป็นโรคติดต่อเข้าบวช และพระเจ้าอชาตศัตรู พระองค์ทรงตั้งอยู่ในทศพิธาธรรม และราชสังคห วัตถุ 4 และพระองค์เป็นศาสนูปถัมภ์ที่สำคัญในการทำสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมคำสอนของ พระพุทธศาสนา

บทบาทของอุบาสิกา ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เช่น นางวิสาขา ได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะฝ่ายอุบาสิกา เป็นผู้สร้างวัดบุพพาราม เป็นผู้ริเริ่มถวายผ้าอาบ น้ำฝน เป็นผู้แนะนำประโยชน์แก่ผู้อื่น และเป็นผู้वारณาถวายปัจจัย 4 ในพระพุทธศาสนาตลอดชีวิต นาง สุขาตา ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่า เป็นเอตทัคคะในทางผู้ถึงพระรัตนตรัยก่อน และเป็นผู้ถวายปัจจัย 4 แก่พระภิกษุสงฆ์ พระนางสามาวดี ได้รับการยกย่องจากพระบรมศาสดา ในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศ กว่าอุบาสิกาทั้งหลายในฝ่ายผู้อยู่ด้วยเมตตา นางขุชุตตราเป็นผู้มีปัญญามาก สามารถแสดงธรรมได้อย่าง ไพเราะลึกซึ้ง ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศกว่าอุบาสิกาทั้งหลายในฝ่ายผู้แสดงธรรม และนางสุปียา ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่า อุบาสิกาทั้งหลายในฝ่ายผู้อุปัฏฐากภิกษุใช้ และนางยังเป็นต้นเหตุให้ บัญญัติสิกขาบทห้ามภิกษุฉันเนื้อมนุษย์ ดังนี้ เป็นต้น

5.2 บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์ พบว่า การทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทใน เมืองปากเซนั้น มีหลายรูปแบบแตกต่างกันแต่มีความมุ่งหวังไปในทิศทางเดียวกัน คือเพื่อให้พระพุทธศาสนา เจริญรุ่งเรืองเคียงคู่ไปกับประเทศชาติบ้านเมือง พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกามีความพร้อมเพียงกัน ปฏิบัติ ตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมเพรียงกันทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ปกป้องคุ้มครอง ภัยอันตรายของคนในศาสนาที่มีแนวคิดหวังทำลาย และปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาไม่ให้คนนอกศาสนา เข้ามาใส่ร้ายพระพุทธศาสนา และช่วยกันสร้างพัฒนา ปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม และช่วยเหลือกิจการงานของ ทางวัดและทางบ้านเมืองจัดขึ้นเป็นต้น ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์ และอุบาสก-อุบาสิกาจึงไม่สามารถแยกออกจาก กันได้ เพราะทั้งสองฝ่ายต่างเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาาร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันในการ ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เมื่อมีการจัดงานบุญหรืองานต่างๆ ก็ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการ จัดงานบุญในเมืองปากเซ พระสงฆ์สามเณรและอุบาสกอุบาสิกาต้องได้ช่วยเหลือกัน ดังจกเห็นได้จากการจัด งานบุญตามประเพณีฮีต 12 ที่คนลาวได้ปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน จนถือเป็นการทะนุบำรุง

พระพุทธศาสนาไปโดยปริยาย ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น พระสงฆ์สามเณรเป็นผู้นำพาสร้างกิจกรรมต่างๆขึ้นมา ส่วนอุบาสกอุบาสิกาก็เป็นผู้ให้การสนับสนุน เป็นผู้อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 และนอกจากนั้น พระสงฆ์ และอุบาสก-อุบาสิกายังเป็นผู้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามสมควรแก่สถานะของตน ด้วยการสนับสนุนในด้านการปกครอง สนับสนุนด้านการศึกษา สนับสนุนด้านการเผยแผ่และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และสนับสนุนด้านสาธารณูปการ จึงทำให้พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซมีความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมาจนเท่าทุกวันนี้ ฉะนั้นแล้วบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซจึงมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยตลอดมา

5.3 ศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมพุทธศาสนาของพุทธบริษัท ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว นั้นมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งหมดนั้นต้องอยู่ในธรรมนูญปกครองสงฆ์ ระเบียบกฎหมายบ้านเมือง และยึดครองประเพณี วัฒนธรรม ที่คนลาวชาวพุทธได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน นอกจากนั้น ยังมีแนวทางในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์สามเณรและอุบาสกอุบาสิกาเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้พุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งแนวทางที่ปรากฏชัดเจน ได้แก่ แนวทางของพระภิกษุสามเณรในการส่งเสริมพระพุทธศาสนานั้น พระสงฆ์สามเณรต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักของศาสนาอย่างเคร่งครัด และคอยแนะนำอุบาสกอุบาสิกาให้ตั้งอยู่ในความดี เช่น ให้เว้นจากความชั่ว แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ทำจิตใจให้สงบ และอนุเคราะห์กันและกัน ให้ได้ฟังได้รู้ในสิ่งที่ไม่เคยอธิบายสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง บอกทางสวรรค์ และปฏิบัติตามหลักปชิตอดิณห์ปัจจุเวกษณ์ ธรรมที่บรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ จากนั้น อุบาสก-อุบาสิกายังได้ปฏิบัติตามหลักธรรมในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา เช่น เกื้อกูลพระ กระทำบุญ คำนับพระศาสนา เป็นอุบาสกอุบาสิกาชั้นนำ หมั่นสำรวจความก้าวหน้าของตน สิ่งเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ประเสริฐเพราะมันเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้นาน จากนั้น พระสงฆ์ต้องนำธรรมมาเผยแผ่ให้อุบาสก-อุบาสิกาได้รู้และเข้าใจเพื่อจะได้ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ร่วมกัน เพราะพระสงฆ์ไม่สามารถส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองได้เพียงลำพัง ฉะนั้น การนำเอาพระธรรมคำสอนมาเผยแผ่ มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคม เพื่อให้อุบาสกอุบาสิกาได้เข้าใจง่ายขึ้น ถือเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และแนวทางของอุบาสก-อุบาสิกาในการส่งเสริมพระพุทธศาสนานั้น ต้องเป็นผู้มีความรู้ในหลักพระพุทธศาสนา นำเอาคำสอนของพระพุทธศาสนาออกมาเผยแผ่ช่วยพระสงฆ์ด้วยการปฏิบัติตาม และชวนชวนผู้อื่นให้รู้และเข้าใจในหลักธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซเจริญรุ่งเรือง และมีการพัฒนามาจนถึงทุกวันนี้

6. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในแต่ละแขวง แต่ละเมือง และแต่ละวัดต้องได้เอาใจใส่และให้ความสำคัญในเรื่องของการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ และเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

2) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวควรมีนโยบายควบคุมความประพฤติปฏิบัติตามกิจวัตรของพระสงฆ์ในปัจจุบัน เพื่อให้เหมาะสมกับเทศมณฑล และเหมาะสมกับพระธรรมวินัย

3) ควรมีนโยบายให้พระสงฆ์และอุบาสก-อุบาสิกาได้ช่วยกันทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นต้น ในด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และด้านสาธารณูปการ เพื่อขับเคลื่อนให้พระพุทธรูปได้แพร่หลายไปทั่วทุกมุมโลก

6.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) พระสงฆ์ควรให้การทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัย และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับแนวทางของพระพุทธศาสนา และยึดคลองประเพณี

2) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในทุกชั้น ควรแนะนำวิธีการเผยแผ่ที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์แก่สังคม ให้แก่พระสงฆ์และอุบาสก-อุบาสิกา

3) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในทุกชั้น ควรมีแบบแผน และนโยบายในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง

6.3 ข้อเสนอแนะในพื้นที่วิจัย

1) พระสงฆ์ในเมืองปากเซควรเอาใจใส่ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

2) พระสงฆ์ในเมืองปากเซควรแนะนำอุบาสก-อุบาสิกาในการทะนุบำรุงและส่งเสริมพระพุทธศาสนา

3) อุบาสก-อุบาสิกาควรให้การดูแล ให้การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัยและให้เหมาะสมกับยุคสมัย

6.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

2) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ด้านสังคมสงเคราะห์ ในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

3) ศึกษาบทบาทของอุบาสก-อุบาสิกาในการปกครองสงฆ์ และปกป้องพระธรรมวินัยในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธศาสนาในอารยธรรมโลก.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ด้านสุทธการ, 2552.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธบริษัทกับพระธรรมวินัย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญา, 2536.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : มุลินีพุทธธรรม, 2545.

พระครูกลัณณสิทธินันท์ (สมาน พรหมอยู่/กลุณณมโม). **เอตทัคคะในพระพุทธศาสนา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด, 2542.

พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ. **พระพุทธศาสนาในลาว.** เชียงใหม่ : บรรณกรการพิมพ์, 2545.

พระมหาสุนทร สุนทรธมโม (เสนาชูย). **ชาดกและประวัติพุทธสาวก-พุทธสาวิกา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ครุฑนันทาวิทยา, 2544.

พุทธทาสภิกขุ. **การบำรุงพระศาสนา.** นนทบุรี : ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา, (ม.ป.ป.).

มหาศีลา วีรวงศ์. **พงศาวดารลาวภาษาลาว.** แปลโดยสำนักงาน ส.ธรรมภักดี ปปช, 2545.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/วิจัย

นายตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์. การศึกษาบทบาทของอุบาสก-อุบาสิกา ในการบำรุงพระพุทธศาสนาศึกษา เฉพาะกรณี การบำรุงพระพุทธศาสนาของผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สายงานธุรกิจระบบส่ง.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.

พระสมศักดิ์ ปิยะธมโม (อินทะเสน) อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมลาวในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.

พระอุดมศักดิ์ ปญญโร (แก้วพันธุ์วงศ์). ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวลาว **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2555.

พระโสณวิหารการ. บทบาทของพระครูเสมากับพุทธศาสนาในประเทศลาวและภาคอีสาน.

สารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
พระครูวิสิฐ ปัญญาวัดน์ และคณะ. “อิทธิพลพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.
พระวิจิตรพงษ์ ภาวะพงษ์. “พระสงฆ์กับความสัมพันธ์ระหว่างอุบาสกกับจำปาสิก พ.ศ.2532 –2551”
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ และการพัฒนา คณะศิลปะ
ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2552.
ทรงคุณ จันทจร, การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบและ
กระบวนการศึกษาและศาสนาระหว่างไทยลาว, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ, 2548

2. ภาษาต่างประเทศ

1) ภาษาอังกฤษ

Martin Stuart Fox. Buddhism and Political in Laos. Cambodia, Myanmar and Thailand, Presented at The Cambodia. Myanmar and Thailand SummerSchool. Asia Pacific Week,2006 on the 30th January, 2006.

2) บทความภาษาลาว

ສິມມະລິ ພັນທະນາໄລ. ຍ້ອນຮອຍນະຄອນຈຳປາສັກແລະພຣະເຖຣະ ຣ ອົງ. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ : ສຳນັກພິມ

ປະເພັນລາວ, 2014.

ພຣະອາຈາຣ໌ຍ໌ ດຳຣົງ ພ.ທັມມິກະມຸນີ. ພຣະພຸດທະສາສະໜາໃນປະເທດລາວ, ສຳນັກພິມສຸຂະພາບໃຈ : ກຸງເທບ

ມະຫານະຄອນ, 2010.

ມະຫາສິລາ ວິລະວົງ. ພົງສາວະດານລາວ. ນະຄອນຫຼວງວຽງ : ໂຮງພິມກະລຸງສຶກສາທິການ, 2500.

ມະຫາຄຳຜຸນ ພິລາວົງ. ອັດທະນະທຳ ແລະ ປະເພນີບູຮານລາວ. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ : ສຳນັກພິມດວງມາການພິມ
2550.

3) การสัมภาษณ์

พระอาจารย์สุวรรณ จันทราช(2560, 14 กุมภาพันธ์) ประธานองค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว
แขวงจำปาศักดิ์, ผู้ทำหน้าที่ดูแลงานเกี่ยวกับพุทธศาสนาทุกด้านในเมืองปากเซ และทั่วแขวงจำปาศักดิ์. สัมภาษณ์
พระอาจารย์อุดมศักดิ์ แก้วพันทะวง (2560, 14 กุมภาพันธ์) รองผู้อำนวยการวิทยาลัยครูสงฆ์จำปาศักดิ์ เจ้าอธิการวัด
อุดมไชยสุวันนาราม, สัมภาษณ์.

ท่านสมชาย ไตยราช (2560, 13 กุมภาพันธ์) รองประธานเนวลาสร้างชาติ ประจำเมืองปากเซ ,
แขวงจำปาศักดิ์, สัมภาษณ์.

ท่านนางขันทะลา ชัยราช (2560, 12 กุมภาพันธ์) นายบ้านโซกอำนวย เมืองปากเซ แขวงจำปาศักดิ์, สัมภาษณ์.